

כז א מ"י פ"ז מהלכות
בית הכנסת הלכה
ו פ"ד מהל' סנהדרין
הלכה יב ופ"ב מהל'
מלכים הלכה ד :

גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חוקים . היינו תלמידי חזקיה כדקיימא לן בהסופין בבבא בתרא (דף טו-) חזקיה וסיעתו כתבו משלי מכלל דחזקיה היה מלמד לכל וכדאמרן (נלי' דף נד-) נעץ חרב על פתח בית המדרש וכל שכן שלמנשה בנו לימד : מכל עורר שטרה

נו . ללמדו : שצלו בעלילה . שלא צלו לבקש לפני הקב"ה בתפלה אלא צלו בעלילה שאמרו דברים של נחמן שאין להם תשובה : הכרסה אהם הלא . וכי אין לך כרסה יותר תשובה נלחם השיבו ועלתה לו : מנשה . בא בעלילה שלא להתפלל למקום אלא לבסוף אם לא תשיעני מה העיל לי שקראתי לך יותר משאר אלהות והיינו דכתיבויכנע *לפני (ה') אלהי אבותיו מכלל דעד השתא לפני אלהות אחרים נכנע : סנה . כי אמרינן להוגה את השם בלוחותיו אין לו חלק לעולם הבא בגבולין אצל במקדש לא שחרי בשם היו מצרכין : ובלשון עגה . אפילו במקדש לא לשון עגה לעו שחרי הוגה בלוחותיו בלשון הקדש שלט אלא שחרי לעוין עגה לשון בלעגני ספה (שע"ה) מ"ר *לא עגה לשון עוגה מקום שיש בו חבורת בני אדם שמדברין דברי חול גבולין קרי חוץ למקדש ואסור לפרש שם בן ארבעים וששים בלשון עגה חוץ למקדש ואי עבד אין לו חלק אצל בלשון קדש אינו נענש כל כך ובמקדש הואיל ונהגו להזכיר פירושו אינו נענש : שריבע עם . שריבע את ישראל והשפילים : עשה מריב עם . הריבם אלו עם אלו בעסק עבודה כוכבים זה עובד וזה מושה בידו וכו' ליד מחלוקת : שניבט ולא ראש . היה סבור להביט יפה ולעמוד על דבר עיקר ולא ראה שטעה כדאמרין לקמן ראה אש יולאה מאמתו וכו' : נתמכך צננין . של מורים שנתמך צננין במקום לבנה כדמפרש בגמרא שאמר לו משה להקב"ה אתה הרעות לעם הזה שעבדו אש אין להם לבנים משימין צניהם של ישראל צננין אמר לו הקב"ה קולים הם מכלין בגלוי לפני אילו הם חיים היו רשעים [גמורים] ואם תרצה תנסה והואיל אחד מהן הקל והואיל את מיכה . ל"א נתמכך עסק צננין עד שנעשה מן כדאמרין (בבבא דף יא-) כל

נקרא מחד מלפני

נקרא וכהדר

טוסה מ: מא: יומא כה.
ס"י קידושין ע"ה. תמיד
כז.

העוסק בצננין מתמסכן : סוף פסד איסו מליך . ולכן נתאמן שבע בן בכרי וקצץ כל ישראל אלו והיה רואה למלך כדכתיב במקרא : איסו מליך . ולכן נעשה יועץ לאשלים כרי שתשוב המלוכה מדוד לאשלים וכן כך וכן כך יתגלגל הדבר ותשוב אלו : על מי מריבס . תורה אור שכתבן שאמר שמואל נא המורים נענש

גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה וכי חזקיה מלך יהודה לכל העולם כולו לימד תורה ולמנשה בנו לא לימד תורה אלא מכל מורה שטרה בו ומכל עמל שעמל בו לא העלתו למוטב אלא יסורין שנאמר וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא ה' עליהם את שרי הצבא אשר למלך אשר וילכו את מנשה בחוהים ויאסורו בנחשתיים ויוליכוהו בבבלה וכתוב *וביהיצר לו חילה את פני ה' אלהיו ויכנע מאד מלפני (ה') אלהי אבותיו ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיבוהו ירושלים למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא האלהים הא למדת שחביבין יסורין ח"ר שלשה באו בעלילה אלו הן קין עשו ומנשה קין דכתיב גדול עוני מנשוא אמר לפני רבונו של עולם כלום גדול עוני משישים ריבוא שעתידין לחמוא לפניך ואתה סולח להם עשו דכתיב *הברכה אחת היא לך אבי מנשה בתחילה קרא לאלוהות הרבה ולבסוף קרא לאלהי אבותיו* : אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו וכו' : תנא ובגבולין ובלשון עגה : שלשה מלכים וארבעה הדיוטות וכו' : ת"ר ירבעם שריבע עם ד"א ירבעם שעשה מריבה בעם דבר אחר ירבעם שעשה מריבה בין ישראל לאביהם שבשמים בן נבט בן שניבט ולא ראה תנא הוא נבט הוא מיכה הוא שבע בן בכרי נבט שניבט ולא ראה מיכה שנתמכך בבנין ומה שמו שבע בן בכרי שמו תנו רבנן שלשה ניבטו ולא ראו ואילו הן נבט ואחיתופל ואיצמגניני פרעה נבט ראה אש שיוצאת מאמתו הוא סבר איהו מליך ולא היא ירבעם הוא דנפק מיניה אחיתופל ראה צרעת שזרחה לו על אמתו הוא סבר איהו מליך ולא היא בת שבע בתו הוא דנפקא מינה שלמה ואיצמגניני פרעה *דאמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב *המה מריבה המה שראו ואיצמגניני פרעה ומעו

מפני שכתבו משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה לכל העולם כולו לימד תורה ולמנשה בנו לא לימד תורה אלא מכל מורה שטרה בו ומכל עמל שעמל בו לא העלתו למוטב אלא יסורין שנאמר וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא ה' עליהם את שרי הצבא אשר למלך אשר וילכו את מנשה בחוהים ויאסורו בנחשתיים ויוליכוהו בבבלה וכתוב *וביהיצר לו חילה את פני ה' אלהיו ויכנע מאד מלפני (ה') אלהי אבותיו ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיבוהו ירושלים למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא האלהים הא למדת שחביבין יסורין ח"ר שלשה באו בעלילה אלו הן קין עשו ומנשה קין דכתיב גדול עוני מנשוא אמר לפני רבונו של עולם כלום גדול עוני משישים ריבוא שעתידין לחמוא לפניך ואתה סולח להם עשו דכתיב *הברכה אחת היא לך אבי מנשה בתחילה קרא לאלוהות הרבה ולבסוף קרא לאלהי אבותיו* : אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו וכו' : תנא ובגבולין ובלשון עגה : שלשה מלכים וארבעה הדיוטות וכו' : ת"ר ירבעם שריבע עם ד"א ירבעם שעשה מריבה בעם דבר אחר ירבעם שעשה מריבה בין ישראל לאביהם שבשמים בן נבט בן שניבט ולא ראה תנא הוא נבט הוא מיכה הוא שבע בן בכרי נבט שניבט ולא ראה מיכה שנתמכך בבנין ומה שמו שבע בן בכרי שמו תנו רבנן שלשה ניבטו ולא ראו ואילו הן נבט ואחיתופל ואיצמגניני פרעה נבט ראה אש שיוצאת מאמתו הוא סבר איהו מליך ולא היא ירבעם הוא דנפק מיניה אחיתופל ראה צרעת שזרחה לו על אמתו הוא סבר איהו מליך ולא היא בת שבע בתו הוא דנפקא מינה שלמה ואיצמגניני פרעה *דאמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב *המה מריבה המה שראו ואיצמגניני פרעה ומעו

מפני שכתבו משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה לכל העולם כולו לימד תורה ולמנשה בנו לא לימד תורה אלא מכל מורה שטרה בו ומכל עמל שעמל בו לא העלתו למוטב אלא יסורין שנאמר וידבר ה' אל מנשה ואל עמו ולא הקשיבו ויבא ה' עליהם את שרי הצבא אשר למלך אשר וילכו את מנשה בחוהים ויאסורו בנחשתיים ויוליכוהו בבבלה וכתוב *וביהיצר לו חילה את פני ה' אלהיו ויכנע מאד מלפני (ה') אלהי אבותיו ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישיבוהו ירושלים למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא האלהים הא למדת שחביבין יסורין ח"ר שלשה באו בעלילה אלו הן קין עשו ומנשה קין דכתיב גדול עוני מנשוא אמר לפני רבונו של עולם כלום גדול עוני משישים ריבוא שעתידין לחמוא לפניך ואתה סולח להם עשו דכתיב *הברכה אחת היא לך אבי מנשה בתחילה קרא לאלוהות הרבה ולבסוף קרא לאלהי אבותיו* : אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו וכו' : תנא ובגבולין ובלשון עגה : שלשה מלכים וארבעה הדיוטות וכו' : ת"ר ירבעם שריבע עם ד"א ירבעם שעשה מריבה בעם דבר אחר ירבעם שעשה מריבה בין ישראל לאביהם שבשמים בן נבט בן שניבט ולא ראה תנא הוא נבט הוא מיכה הוא שבע בן בכרי נבט שניבט ולא ראה מיכה שנתמכך בבנין ומה שמו שבע בן בכרי שמו תנו רבנן שלשה ניבטו ולא ראו ואילו הן נבט ואחיתופל ואיצמגניני פרעה נבט ראה אש שיוצאת מאמתו הוא סבר איהו מליך ולא היא ירבעם הוא דנפק מיניה אחיתופל ראה צרעת שזרחה לו על אמתו הוא סבר איהו מליך ולא היא בת שבע בתו הוא דנפקא מינה שלמה ואיצמגניני פרעה *דאמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב *המה מריבה המה שראו ואיצמגניני פרעה ומעו

[ע"י הגירסא
צ"י וגי'ר
הערך ערך
הפס' אמר
קפ"י רבין
דעלמא אי
עניתי לי עניתי
אי לא אסינא
הא כל אפיא
שוין]

[טוסה יב:]

ס"י

ס"י

ס"י

חלק פרק אחד עשר סנהדרין קב

בכ א מיי פ"א מהל
תנינא הלכה ז :

ואף אחיה השילוני טעה בדבר. דכבר לנכסיונהו אחי וחתם בזה
מעשה : שנאמר וימרה' אל יהוא וכו' לעשות הישר וכתוב יהוא
לא שמר ללכת בתורת ה'. ואמרין מאי גרמא ליה ואמר רבא חותמו
של אחיה השילוני ראה וטעה מכלל דהוא טעה : ושחטה שנים
העמיקו. שנים עובדי כוכבים על תורה אור

וכו'. ואין גזילה כלפי מעלה וכלפי כנסת ישראל אלא זו בלבד שמועט
מלבד כנסת ישראל הוא גזול להקב"ה שחכמים תקנו על כל דבר
ודבר ברכה כדאמר הסם (ברכות דף לה) כל הטעם ואינו מבדק
קרא גזל שנאמר לה' הארץ ומלואה : כשמי מקלות המהירות זו אה
זו. כאשר שיש בידו מקל א' ומכה בו

מקל אחר ומתנין ומשליטו ברחוק כך
הדין ירבעם את ישראל מאחרי ה'
בעל כרחם : ודי וסב. אידי דליידי
עד השתא בעגלים של ירבעם מפרש
האי קרא : מוסר קופה של כשר -
כשיש לו הרבה לאכול הוא נוטה : עד
ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד.

לוקין על חטא עגל אחד שעשו במדבר:
ה"ג מכלל ואילך היו יונקים מעגל
עגלים. שנים מירבעם ועליו של
המדבר ולפי מה שכתוב בספרים
שנים ושלשה עגלים ניחא כלומר
משנים שעשה ירבעם ועליו שלשה שעשה
במדבר ושלשה היינו שלשי כמו
(משלי ל) שלשה המה נפלאו ממנו
וארבעה לא ידעתיים : אחד מעשרים
וארבעה בספר ליער. לאו דוקא
אלא כלומר דבר מועט מאד כמה שקף
המשקל נוטה ללד זה יותר מלד זה
כ"ד (דף פ"א) כמות היו הכרע ליער:
לאחר כ"ד דורות. למעשה העגל :

פסוק זה. דכתיב בעגל וזכור פקדי
והכא כימי לדקיה כשחרב הבית כחז
קרב פקידות העיר קרב אורו מעשה
שנאמר וזכור פקדי וממעשה העגל
עד לדקיה כ"ד דורות דכימי נחשון

נעשה העגל לא וחשוב כמה דורות
מנחשון עד לדקיה נחשון שלמון בנו
צונו בנו עובד בנו ישי בנו דוד בנו
שלמה בנו רחבעם בנו אחיה בנו
אחא בנו יהושפט בנו יורם בנו אחזיה
בנו יואש בנו אמליה בנו עוזיה בנו
יותם בנו אחז בנו חזקיה בנו מנשה
בנו אמון בנו יאשיה בנו יהואחז
ויהויקים בניו ומלכו זה אחר זה ודור
אחד הם יהויכין בנו של יהויקים
הרי כ"ד יאויקים לא סיים מלכותו
שהוגלה לבבל עם החרש והמסגר
והמלכות לדקיה דודו במקומו והלכך
לא קא חשב לדקיה דור באפיה
נפשיה דהוא מלך בדור כ"ד : דהוה
דריש בשלשה מלכים. דהוה קאי
במתי' דשלשה מלכים אין להם חלק :
איתפח

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיבא דאמר
שבט מעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תחני שלוחים על מורשת גת בתי
אבויה לאכוב למלכי ישראל וכו' אמר רב חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם
משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר ששמע בני
מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל
לאביוהם שבשמים ויידח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאדרי ה' והחמיאם חמאה גדולה אמר רבי חנני כשתי
מקלות המתוות זו את זו ודי זהב *אמר רבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב
שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין אירי דורס ונוהם
מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן
ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים
וארבעה בהכרע לימרא של עגל הראשון שנאמר וזכור פקדי ופקדתי עליהם חמאתם אמר רבי חנינא לאחר
עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחתו בידו *אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר
שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואחא ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן
ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון
דאיתפח

ואף אחיה השילוני טעה וחתם דהא יהוא
צדיקא רבה הוה שנאמר וימרה' אל יהוא
יען אשר המיבות לעשות הישר בעיני ככל
אשר בלבבי עשית לבית אחאב בני רביעים
ישבו לך על כסא ישראל וכתוב ויהוא לא
שמר ללכת בתורת ה' אלהי ישראל בכל
לבבו לא סר מעל חמאת ירבעם אשר החמיא
את ישראל מאי גרמא ליה אמר אביי *ברית
ברותה לשפתיים שנאמר *אחאב עבד הבעל
מעט יהוא יעבדנו הרבה רבא אמר חותמו
של אחיה השילוני ראה וטעה (א) (ב) דכתיב
וישחטה שנים העמיקו ואני מוסר לכולם
אמר רבי יוחנן אמר הקב"ה הם העמיקו
משלי אני אמרתי *כל שאינו עולה לרגל
עובר בעשה והם אמרו כל העולה לרגל ידקר
ברב *ויהי בעת ההיא וירבעם יצא
מירושלם וימצא אותו אחיה השילוני הנביא
בדרך והוא מתכסה בשלמה חדשה תנא
משום רבי יוסי עת היא מזומנת לפורענות
בעת פקודתם יאבדו תנא משום רבי יוסי עת
מוזמנת לפורענות *בעת רצון עניתיך תנא
משום ר' יוסי עת מזומנת לשובה *וביום פקדי
ופקדתי עליהם חמאתם תנא משום רבי יוסי
עית היא מזומנת לפורענות *ויהי בעת ההיא
וירד יהודה מאת אחיו תנא משום ר' יוסי עת
מוזמנת לפורענות *יילך רחבעם שבסבי
שבסבי בא כל ישראל להמליך אותו תנא
משום ר' יוסי מקום מזומן לפורענות בשבסבי
עינו את דינה בשבסבי מכרו אחיו את יוסף
בשבסבי נחלקה מלכות בית דוד *ירבעם יצא
מירושלים אמר ר' חנינא בר פפא שיצא
מפיתקה של ירושלים *וימצא אותו אחיה
השילוני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה
חדשה ושניהם לבדם בשדה מאי בשלמה
חדשה אמר רב נחמן בשלמה חדשה מה
שלמה חדשה אין בה שום דופי אף תורתו
של ירבעם לא היה בה שום דופי ד"א שלמה
חדשה שחידשו דברים שלא שמעה און מעולם
מאי ושניהם לבדם בשדה אמר רב יהודה

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיבא דאמר
שבט מעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תחני שלוחים על מורשת גת בתי
אבויה לאכוב למלכי ישראל וכו' אמר רב חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם
משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר ששמע בני
מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל
לאביוהם שבשמים ויידח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאדרי ה' והחמיאם חמאה גדולה אמר רבי חנני כשתי
מקלות המתוות זו את זו ודי זהב *אמר רבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב
שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין אירי דורס ונוהם
מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן
ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים
וארבעה בהכרע לימרא של עגל הראשון שנאמר וזכור פקדי ופקדתי עליהם חמאתם אמר רבי חנינא לאחר
עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחתו בידו *אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר
שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואחא ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן
ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון
דאיתפח

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיבא דאמר
שבט מעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תחני שלוחים על מורשת גת בתי
אבויה לאכוב למלכי ישראל וכו' אמר רב חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם
משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר ששמע בני
מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל
לאביוהם שבשמים ויידח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאדרי ה' והחמיאם חמאה גדולה אמר רבי חנני כשתי
מקלות המתוות זו את זו ודי זהב *אמר רבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב
שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין אירי דורס ונוהם
מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן
ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים
וארבעה בהכרע לימרא של עגל הראשון שנאמר וזכור פקדי ופקדתי עליהם חמאתם אמר רבי חנינא לאחר
עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחתו בידו *אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר
שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואחא ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן
ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון
דאיתפח

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיבא דאמר
שבט מעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תחני שלוחים על מורשת גת בתי
אבויה לאכוב למלכי ישראל וכו' אמר רב חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם
משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר ששמע בני
מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל
לאביוהם שבשמים ויידח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאדרי ה' והחמיאם חמאה גדולה אמר רבי חנני כשתי
מקלות המתוות זו את זו ודי זהב *אמר רבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב
שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין אירי דורס ונוהם
מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן
ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים
וארבעה בהכרע לימרא של עגל הראשון שנאמר וזכור פקדי ופקדתי עליהם חמאתם אמר רבי חנינא לאחר
עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחתו בידו *אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר
שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואחא ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן
ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון
דאיתפח

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיבא דאמר
שבט מעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תחני שלוחים על מורשת גת בתי
אבויה לאכוב למלכי ישראל וכו' אמר רב חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם
משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר ששמע בני
מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל
לאביוהם שבשמים ויידח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאדרי ה' והחמיאם חמאה גדולה אמר רבי חנני כשתי
מקלות המתוות זו את זו ודי זהב *אמר רבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב
שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין אירי דורס ונוהם
מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן
ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים
וארבעה בהכרע לימרא של עגל הראשון שנאמר וזכור פקדי ופקדתי עליהם חמאתם אמר רבי חנינא לאחר
עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחתו בידו *אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר
שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואחא ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן
ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון
דאיתפח

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיבא דאמר
שבט מעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תחני שלוחים על מורשת גת בתי
אבויה לאכוב למלכי ישראל וכו' אמר רב חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם
משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר ששמע בני
מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל
לאביוהם שבשמים ויידח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאדרי ה' והחמיאם חמאה גדולה אמר רבי חנני כשתי
מקלות המתוות זו את זו ודי זהב *אמר רבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב
שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין אירי דורס ונוהם
מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן
ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים
וארבעה בהכרע לימרא של עגל הראשון שנאמר וזכור פקדי ופקדתי עליהם חמאתם אמר רבי חנינא לאחר
עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחתו בידו *אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר
שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואחא ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן
ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון
דאיתפח

אמר רב שכל תלמידי חכמים דומין לפנייהם כעשבי השדה ואיבא דאמר
שבט מעמי תורה מגולין להם כשדה לכן תחני שלוחים על מורשת גת בתי
אבויה לאכוב למלכי ישראל וכו' אמר רב חנינא בר פפא כל הנהנה מן העולם
משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנאמר הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנאמר ששמע בני
מוסר אביך ואל תמוש תורת אבך מאי חבר הוא לאיש משחית חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית ישראל
לאביוהם שבשמים ויידח ירבעם (בן נבט) את ישראל מאדרי ה' והחמיאם חמאה גדולה אמר רבי חנני כשתי
מקלות המתוות זו את זו ודי זהב *אמר רבי ר' ינאי אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף וזהב
שהשפעת להן לישראל עד שיאמרו דיי גרם להם לעשות להם אלהי זהב משל אין אירי דורס ונוהם
מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר אמר ר' אושעיא עד ירבעם היו ישראל יונקים מעגל אחד מכאן
ואילך משנים ושלשה עגלים אמר ר' יצחק אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים
וארבעה בהכרע לימרא של עגל הראשון שנאמר וזכור פקדי ופקדתי עליהם חמאתם אמר רבי חנינא לאחר
עשרים וארבעה דורות נגבה פסוק זה שנאמר ויקרא באוני קול גדול לאמר קרבו פקדות העיר ואיש
כלי משחתו בידו *אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו הרעה מאי אחר אמר ר' אבא אחר
שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואחא ובן ישי נטייל בגן עדן אמר לו מי בראש בן
ישי בראש אי הכי לא בעינא ר' אבהו הוה רגיל דהוה קא דריש בשלשה מלכים חלש קביל עליה דלא דריש כיון
דאיתפח

[מ"ח ית.
פ"ט]

הנהרות
הב"ח

(ח) גם וטעה
כתיב ושחטה
כ"ד ואות ד
נמחק :

הנהרות
הגרי"א

[א] גם וטעה
נמחק דכתיב
דכתיב :

ברכות לה :

משלי כח
דברים לב

מלכים ב יו
דברים א

שמות לב
יחזקאל ט

מלכים א יג

[ג] יוסיין כי כך
מבוא בסוף מלכים ב
דיוסיין הוגלה עם
החרש והמסגר וכן לעיל
בגמ' נח. אכן יוסיקים
מה בירושלים ולא הוגלה
כלל]

ברכות לב. יומא טו :

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

מסורת
השם

כח א"י פ"ה מהלכות
נדרות הלכה ג
סנהדרין כו פ"ה א"ה
ס"ה קס"ה
[וכה"ק פ"ה דנדרות
לת]

איתפס. נתרפא. **אמרו לו**. תלמידיו לא קבלת עילווך וכו'. **אמר איננו מי סדרו כסו**. מדרכם הרעה דלגא אהדר לי מלדרוש. **אוקי אשנא מלכים**. אוקי כיום הך פירקא עד שהגיעו לג' מלכים: **אמר למחר נפתח בחברין**. נדרוש בחברינו שהיו תלמידי חכמים כמוהו ואין להם חלק לעתיד: **א"ל מנשה כחלוס חברך וחכרם דאביך** אן. כלומר וכו' סבור אתה שיהיה חברך וחכריו דאביך: **מסיבא בעית למשרא המוילא**. איך יודע מאיזה מקום צפת אתה לרד לבנוע המוילא: **וחכרין קרית לן**. ולמה קורא אותנו חכרין: **מסיבא דקרים בשולא**. דרפחא ממקום שנקרמין פניה של פת צתור דהיינו מלמעלה או מסביבות הפת או משוליו אבל בלמענה לא שלם הביאו לפניו פרוסה של לחם לא יבא בלע ומכרך אלא משולי הפת ולא מחלמעיטו ל"א מהיבא דקרים כלומר מהיבא שמקדים לאפות והיינו הך ל"א מהיבא דגמר בשולא ממקום שהלחם אפוי יפה ולא מאותו מקום שקורין בשול' ורלאון נראה: **הוים נקוט שיפולי גלימך**. היית מגבה שפת חלוקך מבין רגליך כדי שתהא קל לרוץ והיית רץ לשם מפני יצר עבודת כוכבים שהיה שולט: **נפתח כרבווא**. נחליל לדרוש כרבוואינו ולא אמר בחכריו: **אח לאשמים**. רע לשמים כדאמרין (מגילה דף יא.) באתרוש את וראש: **דכתיב ואל ללרס יולד**. [ווי ללרס] אלמא את י"שון רעה ווי: **אל לעבודת כוכבים**. שהיה אוהבה ביותר דכתיב כרסם אז אלמא אז מרסם והני קראי ככדי נקט לה: **ויהי סנקל**. בלחאב כחוב [כלומר קלות היו ללחאב כל חטאותיו של ירבעם]: **מפני מה הלס**

הכחוס בירבעם. דכחמה מקומות כתיב לא סר מכל חטאת ירבעם ולא כתיב לחאב אע"פ שהיה רשע ממנו: **החלה לקלקלם**. שהיה מלך ראשון שהקדיח את תפסילו: **גם מוצבותם**. הכי רישיה דקרא בגלגל שורים וצחו גם מוצבותם בגלים על תלמי שדי: **משתין בקיר**. תורה אור ס"ח משית בקירות לבו: ומיין שכבד את התורה דכתיב והיה כל ממנו עיניך ישימו בידם והיינו ספר תורה ועל זה הסיבא את הדבר הזה לא אוכל לעשות: **ודילמא**. מחמד עיניו היינו עבודת כוכבים: **לא ס"ד**. מדקאמר ליה זקנים לא תשמע ולא תאבה ולי עבודת כוכבים מי הו אמרו ליה הכי: **סבי דכסתא**. זקנים שפלים שהיו רשעים כמו שמינו בלשונם דקרי ליה לסבי דכסתא זקנים: **שקול הים**. מחלה עונות ומחלה זכויות וממהדרי כולי האי מי יפסח את לחאב משמע דבקשי גדול נעשה: **רוחו של נבות**. שלם שהוא הרב נבות היה רוחו מחזר לפתחו ולהפילו: **דפרע קיניס**. קגאה הפורע נוקם חממו וקגאתו מחריב ביתה כרוח של נבות שנקם כעסו מחאב ואלא ממחילתו של הקד"ש: **קודר אזכרות**. מוחק שמות שבתורה: **וכותב שם עבודת כוכבים פתחיה**. לפיכך היה מחאבא שאלו היה עושה בפריהסיה לא היו מניחין [אותו] לעשות כן קודר כמו (פירושין נח) מקדרינן בחרים ל' (קוקב) [מחמט ונקר]: **שנשם יס**. ששכה הקד"ש: **שסנשי**. השכים: **מה לחאב אין לו חלק**. כדאמרן עובד לעולם הבא: **ושניסס**. רבי יהודה דאמר יש לו חלק ורבען דאמרי אין לו חלק: בגלל

ל' נקוט

גליון
השם
רש"י ד"ה
דכתיב. לשון
רעה ווי. ע'
ככ"ה הושע יג
טו

[למקן קיג]

ס' לאל תשמע
ואל תאבה

מלכים א יב

ס' כב

ס' כה

ל"א שהיה
מחזה
ס' כב

[לעיל ס':]
שבת קמ"ט:
תהלים קא

מלכים א טו
ד"ס כב

ס' לו

מלכים ב כה

ד"ס ג
ימיה טו

[ל' נפתח אליו ויעתר]

בגלל

חלק פרק אחד עשר סנהדרין קב

בגלל מנשה דלא עשה תשובה - והמשיך כולו אחרי: **כאשר עשה אחאב** - דמשמע כשיעור השנים שחטא אחאב במלכו חטא מנשה והיינו כ"ב שנה שחטא בהם כנגד כ"ב שנים שמלך אחאב: **סעו לכו** - ויג' - שפעה תשובה: **ושמע אליו ויחזר לו** - ומצדו כתיב ויעתר לו כך שמעתי: **מדת הדין** - היטה תורה אור מעבדתו שלא להקביל פני מנשה בתשובה ועשה הקב"ה מחתרת ברכיע ופסטי ידו וקבלו בלא ידיעת מדת הדין: **מאי דכתיב בראשית ממלכות ויוקים ובראשית ממלכת דקדים** - מ"ט כתיב בהני בראשית יותר מאחריני: **וכי עד האידנא לא הוו מלכי** - ואי משום תחלת ממלכתו קאמר ה"ל למכתב בשנה ראשונה למלכותו אלא להכי שני קרא דביצוריה וכתוב בראשית ללמוד מעשה בראשית היה בימי יהויקים שבקש הקב"ה להחזיר את עולמו ולהוסיף בזה כמו שהיה מבראשית: **כיון שנפסקו בדורו** - של יהויקים שהיו דקדים שעדיין לא גלו החרש והמסגר: **דורו של דקדים** - היו רשעים שכל הדקדים הגלו כבר ע"י יהויכי: **איש חכם נפטר** - זה הקב"ה כי עקרה ה' איש מלחמה (שמות עו) איש חיל אלו מלכים שבסמוך אחו ואמליה ורגו ושחק ואין נחת בין שהוא כועס עמהם בין שהוא שחק עמהם: **אין יראין מלפניו ואינם חתים לחזור למוטב** - **כי ליה למר כו'** - לאו דוקא נקט מר אלא משום דהכי מילי דאנשי כשהוא חכם כשהוא חולא להיפטר ולהתווכח עמיה בין שהוא שחק עליהם בין שהוא כועס עמיהם: **אויס יראים מלפניו ואינם חתים לחזור למוטב** - **מקום שהיו מחתכין בו** - ודורשין הלכות נהפך למושב לים של שרי מלך בגל: **כשער סתור** - לשון חתוך והיינו כהר הבית ובעזרה שם היו יושבים סנהדרין וכדאמר בגמלא (לעיל דף פז): **ג' בתי דינין היו שם אחד בלשכת הגזית ואחד על פתח העזרה ואחד על פתח הר הבית**: **קולתים חלא** - כלומר במקום שהיו

חותכין הלכות בו דין שרי בגל דינים שלהם: **כאשרא דמריה חלא וייניס ימקום שהאדון תולה כליו: קולבא רעיא** (כ) - בגל רועה: **קולתים חלא** - כדו תלה לשם כמו (בראשית כד) כדה דמתרגמין קולתא - ל"א קולתים מקדשו כמו (סוטה קד ט) מקדה של חרס: **וסנה עלה כולו קמשונים זה אמון** - שהעלה שממית ע"ג המזבח לקמן: **כמו פניו חרונים זה יוקים** - שנסה פניו מאורו של הקב"ה כדאמר לקמן כלום אטו צריכים חלא לאורו יטול אורו: **על שדה איש עלל עברתי זה חמו** - ולהכי קרי ליה עלל שחטא את התורה ובטל את העבודה לקמן: **ועל כרם אדם חסר לב זה מנשה** - שקדר אחרות והרס את המזבח (ל"א) חרולים אורטיג"ש: **זה דקדים** - שהיה לדיק ונהרס בית המקדש בימיו: **משך ידו את הלוללים** - משך הקב"ה את ידיו מן הלוללים שלא להתקרב אללם: **לא יגורך רע** - היינו מספרי לשון הרע דכתיב בתריה חאבד דוברי כזב איש דמים וגו' ועוד דכתיב בתריה קרבים הוות קבר פתוח גרוס וגו': **שלא חמלא אשתך ספק נדס וכו'** - והיינו בזהלך באשתך כדאמר: **אין אהלו חלא אשה** *בשעה שחלם בא מן הדרך קשה לו כשימלא את אשתו ספק נדה יותר מנדה ודאית שעל ספק הוא מיצר וילרו תקפו ואומר שהורה היא ועל חסם אינו מועט: **עד כאן ברכו אביו** - דוד אביו לשלמה בטו מסתמא לפי ענין הכרעות יש לידע סדור ברכות שכן דרך האב בדברים האלו בספק מדהויב"ה ובהרהורים רעים ובכניס ותלמידים שלא יקדירו תבשילם ברכים אכל אשה אינה נותנת דעת בכך חלא מהמרכת הלכ שיש לה מתפללה על בנה שיגלל מאכן נגף ומרוחין וסדין לפיכך קא דריש לפי הענין שאלו ברכות ברכו אמו כי מלאכיו יטוה לך מ"ר ועוד משום דכתיב כי מלאכיו משמע ליה דסליק ענין אחד דברכה ומכי מלאכיו עד כי כי חשק סליק חד ענין הלך מוקים דמי לדמי דע"כ ברכו אביו וכו' מ"ר: כי

בגלל מנשה דלא עבד תשובה א"ר יוחנן כל האומר מנשה אין לו חלק לעוה"ב מרפה ידיהן של בעלי תשובה דתני תנא קמיה דר' יוחנן מנשה עשה תשובה (ל) שלשים ושלש שנים דכתיב ב' שנים עשרה שנה מנשה במלכו וחמושים וחמש שנה מלך בירושלים ויעש (הרע) [אשרה] כאשר עשה אחאב מלך ישראל כמה מלך אחאב עשרין ותרתינן שנין מנשה כמה מלך חמושים וחמש דל מינייהו עשרים ותרתינן פשו להו תלתין ותלת א"ר יוחנן משום רשב"י מאי דכתי' וישמע אליו *ויחזר לו ויעתר לו מיבעי ליה מלמד שעשה לו הקב"ה כמין מתתרת ברכיע כדי לקבלו בתשובה מפני מדת הדין *וא"ר יוחנן משום רשב"י מאי דכתיב בראשית ממלכות יהויקים בן יאשיהו וכתוב בראשית ממלכת צדקיה וכי עד האידנא לא הוו מלכי אלא בקש הקב"ה להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל יהויקים נסתבל בדרורו ונתקדרה דעתו בקש הקב"ה להחזיר את העולם כולו לתוהו ובוהו בשביל דורו של צדקיה נסתבל בצדקיה ונתקדרה דעתו בצדקיה נמי כתיב ויעש הרע בעיני ה' שהיה בידו למחות ולא מיחה וא"ר יוחנן משום רשב"י מאי דכתיב איש חכם נשפט את איש אייל ורגו ושחק ואין נחת אמר הקב"ה בעסתי על אהו ונתתיו ביד מלכי דמשק ויבה וקיסר [לאלהיהם] שנאמר ויזבח לאלהי דרמשק המכים בו ויאמר [כי] אלהי מלכי ארם הם מעורים אותם להם אובה ויעורוני והם היו [ל] להכשילו ולכל ישראל שחקתי עם אמציה ונתתי מלכי אדום בידו הביא אלהיהם והשתחוה עמהם שנאמר ויהי אחרי (כן) בא אמציה מהכות את אדומים ויבא את אלהי בני

שעיר ויעמידם [לו] לאלהים ולפניהם ישתחוה ולהם יקטר אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי בבני ליה למר דלא ידע חייכי למר דלא ידע ווי ליה *למר דלא ידע בין מב לביש *ויבאו כל [שרי] מלך בבל (ויבאו) [וישב] בשער התוך א"ר יוחנן משום רשב"י מקום שמחתבין בו הלכות אמר רב פפא היינו *דאמרי אינשי באחרא דמריה תלא ליה ויינייה תמן קולבא רעיא קולתיה תלא (סימן על שדה בתים לא תאונה) אמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא מאי דכתיב *על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב והנה עלה כולו קמשונים כמו פניו חרונים וגרר אבניו נהרסה על שדה איש עצל עברתי זה אחו ועל כרם אדם חסר לב זה מנשה והנה עלה כולו קמשונים זה אמון כמו פניו חרולים זה יהויקים וגרר אבניו נהרסה זה צדקיהו שנדרב בית המקדש בימיו *ואמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה כת לצים כת שקרנים כת חניפים כת מספרי לשון הרע כת מספרי לשון הרע דכתיב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע *צדיק אתה ולא יהיה במגורך רע *ואמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא מאי דכתיב לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך לא תאונה אליך רעה שלא (ישלום) *בהן יצר הרע ונגע לא יקרב באהלך *שלא תמצא אשתך ספק נדה בשעה שתבא מן הדרך דבר אחד לא תאונה אליך רעה שלא יבעתוך הלכות רעים והרהורים רעים ונגע לא יקרב באהלך שלא יהא לך בן או תלמיד שמקדיח תבשילו ברבים עד כאן ברכו אביו מכאן ואילך ברכתו אמו כי מלאכיו יצוה לך לשמך בכל דרכיך על כפים ישאונך וגו' על שחל ופתן תדרוך וגו' עד כאן ברכתו אמו מכאן ואילך ברכתו שמים

למאן רש"י
ירמיה לו
כ"מ סד:

משלי כד

סוטה מז. ע"ש

הושע ז

הכלים קא

הכלים ה
[שבת קמטין]

תגינה יב:

סוטה מז. כד

הכלים חא

(ה) רש"י ד"ה קולבא
רעיא י"ב וב"מ פרק
הסוטים גרסין כלבא
רעיא כ"ב:

[ערכין י"ב ע"ש]

כד"י אין אהלו חלא אשה
[מועד קטן ז:]

איוס יג

[ברכות נה ע"ש ק"ט]

הכלים חא

[כ"מ ק"ז]